

GrønsagsNYT

Nr. 13 // 3. september 2019.

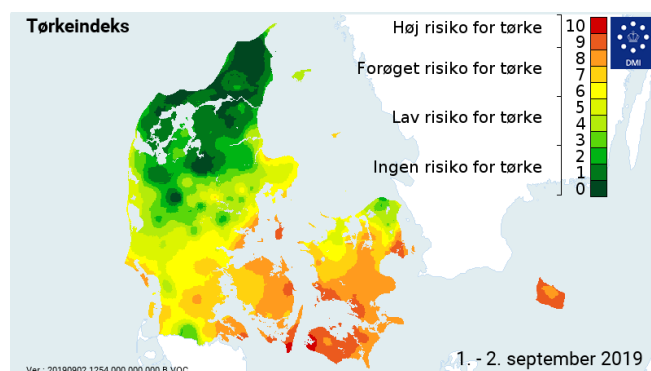
Der er stadig masse af nytteinsekter i markerne. Her ses en voksen harlekinmariehøne mellem hvide fluer på en rosenkålsplante.

Aktuelt.....	1
Nyt om kemi.....	2
Tilskudsmuligheder	2
Nyt om kulturerne	3
Salat	3
Kål	3
Løg.....	4
Gulerødder	5
Rødbede.....	6
Arrangementer	6

Aktuelt

Tørkeindeks

Der er enorme geografiske forskelle i tørkeindekset. Se bare figuren til højre.

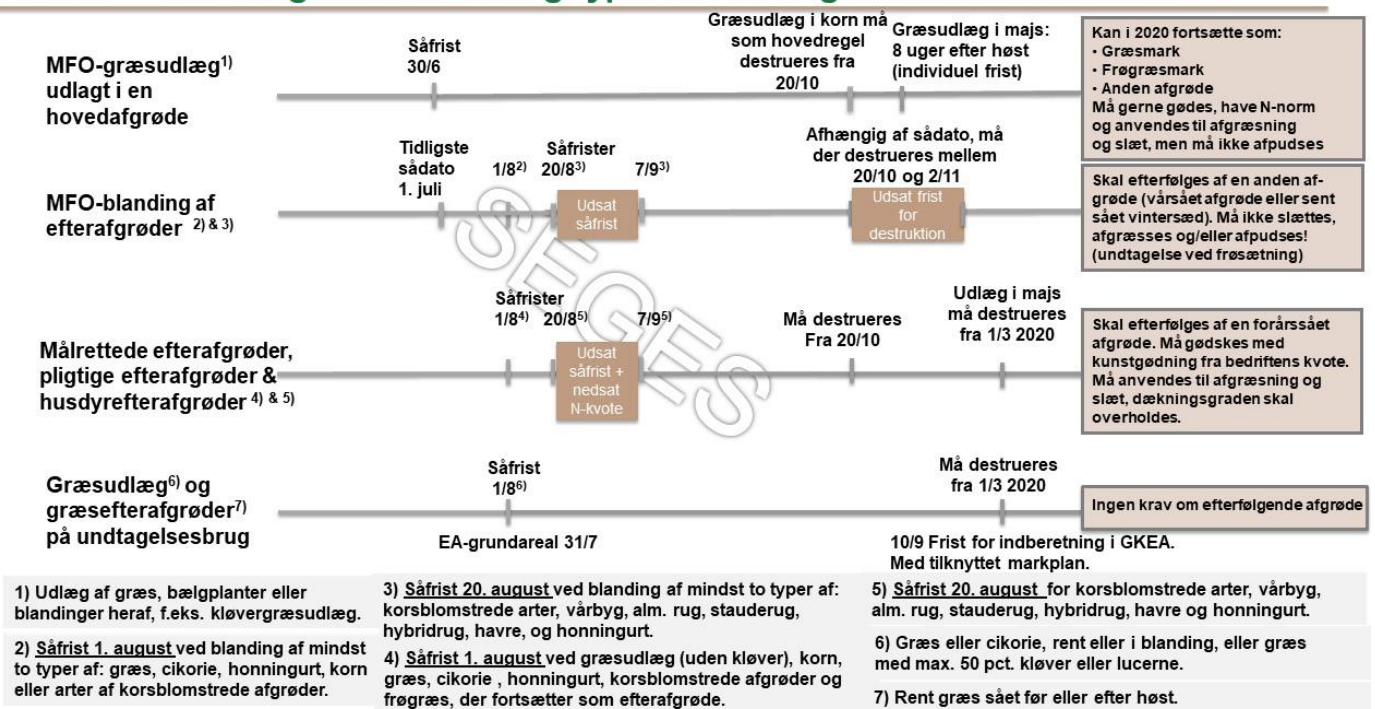

Snegle

Så kom vi ind i den første efterårsmåned, som ofte kan være snegletid. I hvert fald i de våde egne. Få derfor forebygget snegleangreb ved at holde markkanterne sorte, og ved behov ved at sprede sneglegift, så som [Sluxx HP](#), rundt i markkanterne, så sneglene ikke kommer ind i kulturerne.

Efterafgrøder

SEGES har udarbejdet et fint oversigtskort for frister i forbindelse med såning af efterafgrøder. I de tre tidligere GrønsagsNYT-udgaver er det yderligere beskrevet omkring bl.a. ændrede frister, se derfor GrønsagsNYT nr. 10-12 ved behov for mere information.

Nyt om kemi

Steward 30 WG

Der er kommet ny mindre anvendelsesgodkendelse af Steward 30 WG, se den [her](#).

Godkendelserne kommer i forlængelse af firmasammenlægninger, der har betydet den "gamle" Steward (3-173) er blevet afmeldt (**forbud pr. 1-12-2019**), og erstattet af Steward 30 WG (11-71).

Aktivstoffet indoxacarb er under revurdering i EU, og de fremtidige godkendelser er derfor usikre.

Midler på dispensation

Vær opmærksomme på, at de forskellige midler på dispensationer udløber i løbet af efteråret/vinteren. Der er sat dato for opbevarings- og brugsforbud, som findes på Middeldatabasen. Hav derfor godt styr på, hvad I har stående i kemirummet.

Tilskudsmuligheder

Miljøteknologi 2019

Bekendtgørelsen om tilskud til investeringer i udvalgte miljøteknologier til gartnerisektoren er nu godkendt og offentliggjort. Ordningen åbner 1. oktober 2019 med ansøgningsfrist den 3. december 2019. Der er afsat 13 mio. kroner til gartneri. [Læs mere her](#).

Nyt om kulturerne

Salat

Salatbladlus

Der er nu flere steder omfattende angreb af salatbladlus i diverse salattyper. Vingede individer er indvandret til salaterne i den varme periode i juli/august og har født unger i salaten, desværre ofte langt inde i hovederne.

Mht. behandling henvises til GrønsagsNyt nr. 9.

Salatskimmel

Der ses efterhånden flere angreb af salatskimmel, også så småt i ellers fuldt resistente sorter. Det behøver ikke være nedbrud af resistens, men såkaldte "lokale racer", der som navnet antyder opstår lokalt og ikke findes andre steder. Risikoen for angreb er stigende med aftagende daglængde og tiltagende nattedug. Forebyg nu generelt med [fx Aliette 80 WG](#) og [Proplant](#). Hvis der er opstået salatskimmel i produktionen, bør der slås over på mere specifikke salatskimmelmidler som [Revus](#) og [Cabrio Duo](#).

Gråskimmel

Der er nu igen mere gråskimmel i salaterne, som er ganske normalt sidst på sæsonen. [Signum WG](#) er regelret godkendt mod gråskimmel. Switch 62,5 WG har en [mindre anvendelse mod gråskimmel](#) og det samme gælder Scala ([mindre anvendelse i salat](#)). [Serenade ASO](#), har en godkendelse i økologisk salat.

Kål

Generelt

Efter at have været en stor plage mange steder, er der nu generelt faldet ro på både kålmøl og kålbladlus. I sidste tilfælde har naturlige fjender været stærkt medvirkende til at holde kolonierne nede. Der er stadig risiko for angreb af trips og kålsommerfugle, især hvis det varme vejr holder ved.

Kålbrot

En del producenter har oplevet større problemer med kålbrot end normalt, hvilket skyldes at forholdene i flere perioder har været ideelle for udvikling af sygdommen; våde marker (efter regn eller nedbør) og høje temperaturer generelt. Angrebene er som sædvanlig værst, hvor der i forvejen er meget smitstof i jorden, reaktionstallet er til den lave side og hvor jordstrukturen er dårlig. Problemerne er også typisk større ved genplantninger i samme sæson. Ofte regenererer planternes rodsystem og kulturen gennemføres med større eller mindre tab, men i alle tilfælde opformeres der rigtigt meget kålbrot, der kan ligge i jorden i mange år. HortiAdvice gennemfører i 2020 et projekt med kålbrot, hvor vi bl.a. fokuserer på kalkningseffekt og resistens.

Trips

Der er en vis risiko for skader af trips specielt i hovedkål i forbindelse med stille og lune dage med tordenluft. Mht. bekæmpelse af trips henvises til GrønsagsNyt nr. 9.

Kålsommerfugle

Larver af både den lille og den store kålsommerfugl volder nu problemer i kålen. For den stores vedkommende ser problemet ofte værre ud, end det egentlig er, da larverne optræder flokvis, men som oftest kun i enkelte planter i udkanten af markerne. Larverne af den lille kålsommerfugl er vanskeligere at opdage, før de rent faktisk har lavet

ravage i form af gnav og ekskrementer. Bekæmpelsen virker bedst ved behandling mod de første larvestadier – Både [Steward 30 WG](#) i konventionelle kål og B.t. midler i de økologiske, har god effekt.

Bladsvampe i kål

Der bør nu være fuld gang i forebyggelsen af bladsvampe som alternaria og gråskimmel i efterårs- og lagerkål. Ud over de 3 midler med strobiluriner (Amistar (gl etiket), [Signum WG](#) og [Ortiva Top](#)) er Switch 62,5 WG også godkendt med en [mindre anvendelse](#) i alle typer kål mod gråskimmel og storknoldet knoldbægersvamp. Det kan bruges som resistensbryder ind imellem behandlinger med strobilurinerne.

Løg

Frilægning

Alle løg, der er helt eller næsten helt visne skal frilægges nu. De sene arealer skal have lov til at gro lidt længere. Løg, der er visnet ned, må ikke begynde at gro og sætte rødder igen.

Lagertørring af løg

Sørg for god beluftning, når løgene kommer ind på lageret, gerne op til 400 m³ yderluft per ton per time, ind til løgene er overfladetørrede. Overfladetørringen bør kun tage nogle få døgn, ind til løgene er "rasletørre". Luftfugtigheden inde i stakken med løg skal være faldet til ca. 75 %. Det varer typisk et til tre døgn for løg, som har gennemgået en normal, god markvejring. Husk nu, at alle løg skal beluftes inden halstørring, også selvom de er næsten tørre fra marken.

Derefter skal temperaturen hæves til den efterfølgende tørring. Der skal vælges enten at ligge på 19-20 °C eller 35 °C. Der må ikke tørres med temperaturer på mellem 23 og 28 °C.

På Vacc-Tek anlæg skal temperaturen hæves til 35 °C så hurtigt, som muligt efter indlagring. Dette gøres ved, at der recirkuleres meget og luftfugtigheden vil derved stige. Dette må kun ske kortvarigt og efter to-tre dage skal den begynde at falde igen. Det har vist sig, at den høje luftfugtighed i opvarmningsfasen giver mindre afskalning af løgene, end hvis der varmes op til 35 °C over en længere periode med lav luftfugtighed.

Næste års løgarealer

Husk allerede nu at vælge hvilke arealer, der skal være løg i næste år og lave en strategi for jordbehandling til bekæmpelse af rod ukrudt. Arealer, hvor der skal være løg året efter, er fritaget for forbuddet mod jordbehandling. Husk også at få taget jordprøver, så gødningsplanen kan optimeres og der kan kalkes i efteråret, hvis der er behov.

Lad være med at dyrke løg i ukurante marker og dele af marker, der ikke kan vandes optimalt. Det er i det hele taget for stort et sats at dyrke løg på arealer, der ikke kan vandes. Nu har der været store udbyttetab på sådanne marker to år i træk.

Næste års økologiske løgarealer

I de økologiske marker, hvor der skal være løg i 2020, er det endnu mere vigtigt, at der bekæmpes ukrudt her i efteråret. Det er selvfølgelig vigtigt med efterafgrøder for at forbedre jordstruktur og øge det organiske indhold i jorden. Men det er endnu mere vigtigt, at jorden er fri for besværlige ukrudsarter. En god måde at få bugt med dette er, at holde jorden

sort med stubharven, hele efteråret og vinteren igennem. Kvik, Svinemælk og andet rod ukrudt er totalt ødelæggende for et godt resultat i løgene. Dette giver også en reduktion af nematoder og snegle.

Lagring af økologiske løg

Alle økologiske løg bør tørres med 35 °C. Men det er under forudsætning af, at lageret er bygget og dimensioneret til det. Det må ikke tage for lang tid at komme fra 20 °C til over 30 °C og temperaturen skal kunne holdes, uden at den relative luftfugtighed er over 80 %. Opvarmningen skal ske i mindst en uge, så løgene er gennemvarme med 35 °C i 5 dage. Derefter er lagringen det samme som beskrevet for de konventionelle løg. I røde løg med meget gråskimmel og alle løg, hvor der er meget fusarium eller bakterieråd, er det bedre at tørre ved 20 °C.

Gulerødder

Gulerodsfluer

Der er stadig gulerodsfluer som lægger æg i gulerod, persillerod og pastinak. Æglægningen vil være aftagende, men vil fortsætte frem til et par uger ind i oktober. Alt efter jordtemperaturen går der 1-2 måneder fra æglægning til skaderne viser sig på rødderne. I efterårsgulerødder vil æglægning på nuværende tidspunkt næppe gøre skade af betydning. I gulerodsmarker til halmdækning vil larverne fortsætte deres udvikling godt beskyttet under halmen. Derfor bør der være fokus på kontrol af gulerodsfluernes æglægning helt frem til første oktober. I gulerødder til kasselager vil en del af larverne komme med jord og gulerødder op i kasserne og fortsætte udviklingen i kasserne – men i et langsomt tempo på grund af den lave temperatur på kasselageret.

Knoporm, ageruglens larve

Over hele landet finder vi skader efter knoporm i gulerødder, rødbeder og persillerod. Vi har hørt om tilsvarende oplevelser fra Norge, Sverige, Tyskland og Holland. Omfanget af skader skyldes i høj grad opformering i tørken i 2018 og gode betingelser for æglægning og larver i 2019.

Sådybde

HortiAdvice har lavet forsøg med stigende sådybde i gulerødder i 2019 (med støtte fra Produktionsafgiftsfonden for frugt og gartneriprodukter). Forsøget er gennemført i en økologisk mark, for også at se effekten på ukrudtsfremspiring.

Sådybde med Nairobi

Sådybde	Fremspring pl/m rk	Ukrudt ukr/m rk	Vægt g/stk	Udbytte ton/ha
1 cm	122	6	31	73
2 cm	114	10	31	60
3 cm	101	10	38	56
4 cm	73	22	54	53
5 cm	30	33	73	28
6 cm	29	32	66	20

Sort Nairobi sået 16. maj med 30 mm skær

Optælling 4. juni, 19 dage efter såning

Primed frø med spireevne på 92%, Let regn dagen efter såning

Konklusionen blev

- Jo dybere såning, des færre planter spirer frem. Vi taber 25% af planterne for hver 1 cm sådybde.
- Jo dybere såning, des mere ukrudt.

Spørgsmålet kan så være: Hvorfor så så dybt? For at finde fugt til frøene, hvis vi løber ind i en tør periode. Og derfor er det interessant at vide, at hver gang vi øger sådybden med 1 cm taber vi op mod 25% af planterne.

Nematoder og fremvisning af forsøgsresultater med fangafrøder som bekæmpelse

Det er stadig tid til at finde marker fri for nematoder. Så få taget jordprøver og sendt afsted.

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

De sidste tre år er der blevet arbejdet med fangafrøder som bekæmpelse af rodgallenematoder i projekt hos HortiAdvice, se spændende læsning [her](#). Projektet er lavet med tilskud fra *Produktionsafgiftsfonden for frugt og gartneri-produkter og fra Miljø- og Fødevareministeriets Erhvervsudviklingsordningen 2016 – udviklingsprojekter: "Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne: Danmark og Europa investerer i landdistrikterne"*.

I den forbindelse, afholdes der fredag d. 13. september 2019 kl. 13 fremvisning af resultater fra forsøg med bekæmpelse af rodgallenematoder i økologisk gulerodsproduktion ved hjælp af fangafrøder.

Tilmelding er ikke nødvendig. Adresse: Nygårdsvej 6, 7280 Sdr. Felding. Koordinater 55.936430, 8.835134.

Alle med nematodeinteresse er meget velkomne.

Rødbede

Gode vækstbetingelser i 2019 med varme og vand har medført at udbyttet generelt er højt og kvaliteten god. Derfor kan der i et år som i år være risiko for, at rødbederne bliver for store i marken, inden vi når frem til høst. Det er endnu for tidligt og for varmt at høste rødbeder til kule og lager. Rødbederne holder sig bedst, hvis de straks efter høst opbevares fugtigt og køligt. Høster man rødbeder nu for at undgå at de bliver for store, risikerer de at rådne på lageret. Man kan evt. aftoppe rødbederne for at stoppe væksten. Aftopning er vanskelig. Specielt i de aflange rødbeder, som kan være krumme som bananer og bøjer ud til siderne. Efter aftopning vil rødbederne næppe sætte nye blade og skal derfor skæreløftes ved høst. Det fremmer ikke kvaliteten af lagerrødbeder. En anden mulighed kan være at høste rødbederne til kule og dække kulerne med et tyndt lag halm og opstille sprinklere, som holder rødbederne fugtige og kølige i varmen. Ingen af delene er dog optimale. Det er bedre at få solgt rødbederne, inden de bliver for store.

Arrangementer

6.-8. september

[Food Festival Aarhus](#)

13. september

Fremvisning af forsøgsresultater fra forsøg med bekæmpelse af rodgallenematoder i økologisk gulerodsproduktion ved hjælp af fangafrøder. Tilmelding er ikke nødvendig. Klokken 13. Adresse: Nygårdsvej 6, 7280 Sdr. Felding. Koordinater 55.936430, 8.835134. Alle med nematodeinteresse er meget velkomne.

15. september

[Åbent Landbrug](#)

17. – 22. september

[Ditmarscher Kohltage](#)

- 24. – 27. september** Open Days / [Seed Meets Technology](#) i Holland
- 27. september** Spændende inspirationsdag for grønsagsavlere. Finder sted i København. Arrangeret af Frugtformidlingen/GAU. Læs mere og tilmeld dig [her](#).
- 9. - 10. oktober** Open Days i Lincolnshire, UK (Syngenta, Surfleet; Seminis, Swineshead i Boston; Rijk Zwaan, Windy Ridge Farm, Kirton Holme, Boston)
- 29. – 30. oktober** [3. Internationale aspargesdag](#), Angers, Frankrig. Fokus på hele kæden fra frø/plantetil-trækker, jordbehandlings- og høstmaskiner, pakkemaskiner og produktions- og teknisk udstyr. Internationale indlægsholdere samt markbesøg.
- 10. – 16. november** [Agritechnica](#), Hanover
- 20. november** [Onion & Carrot Conference](#), Cambridge Corn Exchange, 2 Wheeler St, Cambridge

Ole Scharff
Tlf: 87 40 66 34 /
Mobil: 40 73 19 58
ohs@hortiadvic.dk

Lars Møller
Tlf: 40 84 30 11
lrm@hortiadvic.dk

Karina Frandsen
Tlf: 87 40 66 12 /
Mobil: 21 64 80 85
kfr@hortiadvic.dk

Emma Christiani Skov
Tlf: 87 40 66 01 /
Mobil: 30 66 61 78
esko@hortiadvic.dk

Dan H. Christensen
Tlf: 87 40 66 07 /
Mobil: 21 65 50 51
dach@hortiadvic.dk

Pernille Kynde
Mobil: 3051 6214
pbk@hortiadvic.dk

Richard de Visser
Tlf: 87 40 66 10 /
Mobil: 30 53 87 16
rdv@hortiadvic.dk

Peder Krogsgård
Tlf: 40 37 46 51
pkl@hortiadvic.dk

Paw Helms
Tlf: 87 40 66 03 /
Mobil: 20 25 64 94
pahe@hortiadvic.dk